

XX.

**Joh. Henr. Schows »Sandfærdige Beretning om sine
Vocationer til Præste-Embede«.**

Meddelt af Cand. philol. P. Sejdelin.

**1. Om min Vocation til Sogne-Præste-Embedet
til St. Mortens Sogn i Nestved.**

Jeg Johan Henric Schow, fød i Riibe i Jydland 1701 d. 10. Decembr., frequenterede Riiber Latinske Schole fra 1712 til 1716, da Jeg efter Forældres Død kom til Siælland, og sat i den Kongelige Latinske Schole i Friderichsborg, hvorfra Jeg af Rectore, Mag. Torchillo Grenovio blev i Aaret 1720 dimitteret til Academiet, hafde i mine Studenter Dage adskillige Fata, onde og gode, baade her i Landet og i Norge; imidlertid var til Examen Philosophicum i Aaret 1721, og efter min Nedkomst fra Norge til Examen Theologicum d. 6. Augusti 1726, forrættede min Dimis-Prædiken til Aftensang i Trinitatis Kirke den 10de Søndag efter Trinitatis samme Aar; derpaa strax antagen som Informator for Justice-Raad Braems Søn, Ham Jeg følgende Aar dimitterede til Academiet, men blev saa derpaa antagen,

¹⁾ I Aaret 1619 døde en Hr. Jens som Præst i Laastrup og efterfulgtes af en Hr. Anders (samtidig Optegnelse i Konsist. Arkiv); men da bemeldte Jens kun kaldes Herre og ikke Mester, har det vel neppe været M. Joh. Petraftonius

som Hofmester og Informator for Hr. Conference-Raads Peder Bentzons Sønner, og af Høybemeldte Herre fik Løfte om at promoveres til Præst paa Hans Gods, men imidlertid hafde faaet Adgang til ofte at prædike for Hans Kongl. Høyhed Prince Christian den 6te og Hans Gemall. Efterat denne Store Prince, i Aaret 1730, var kommen paa Thronen, blev Jeg endda ofte benaadet med Ordre om at prædike for det Høy-Kongelige Herskab, men gjorde ingen Ansøgning om noget Præste-Kald, thi Jeg hafde det got nok, hvor Jeg var, og forlod mig paa min Principals Løfte, naar Vacance engang paa Hans Gods existerede. Men i Aaret 1731 kom et Bud til mig fra Hof-Frøken von Seydowitz, Hende Jeg til den tiid icke hafde haft den Ære at kiende, med Befaling, at Jeg skulle komme til Hende, Hun hafde noget at tale med mig om; Jeg adlydede, kom, og blev indladt; Hun sagde, det var efter Hendes Durchleüchtigheds Marg-Grevindens Ordre at Jeg var hidkaldet, for at spørge mig, om Jeg søgte Præste-Embedet? eller om Jeg tænkte at vilde være Præst? Jeg svarede, Det første var hidindtil icke skeet af mig, og det Andet tænkte Jeg med Guds Hielp engang at blive. Hun sagde igien, Ja! saa har Jeg Marg-Grevindens Naade at forkynde Dem, at naar De vil søge Præste-Kald hos Kongen, skal de levere mig deres Supplique, den Marg-Grevinden da vil tage imod, og overlevere i Kongens egen Haand. Her standsede Jeg, og vidste ikke Raad, min gode Condition hafde Jeg endnu ingen Lyst til at qvittere, og denne høye tilbudne Naade maatte jeg icke forsømme, mindre forkaste. Det var da paa den Aarets tiid, at Jeg med min Principals Famille skulle reyse ud paa Herre-Gaarden Giedesdahl, men dog, som Jeg hafde faaet at spørge Vacancen i Kierteminde og Dristrup i Fyhn, efter Hr. Horneman, som var bleven dræbt af Hans egen Hustrue og en Student, overleverede Jeg og Frøken von Seydowitzen min Supplique om dette Kald, og derpaa reyste ud paa Landet. Kaldet blev mig og strax af Kongen i Cabinettet virkelig allernaadigst confereret. Men

formedelst min Fræværelse vidste Jeg intet af, at Mag. Oluf Bagge, da Sogne-Præst for St. Mortens Meenighed i Nestved, hafde faaet Adgang til samme Frøjken ved den Leylighed, at Hans Daatter, som nylig forhen var kommen i Ægteskab med Hr. Nicolaj Jørgen Stolpe, Sogne-Præst for Gierløv og Draabye Sogner her i Landet, hafde tient Frøjkenen som Piige. Denne Mag. Bagge kom da til Frøjkenen med sin Suppliqve om Kierteminde Kald, at forhielpes Ham, som en gammel Mand, der i 4re Aar hafde været Personel-Capellan i Friderichsborg og 28 Aar Sogne-Præst for St. Mortens Meenighed, til dette vacante Embede i Fyhn. Hun sagde Ham, at det var forgiæves, efterdj Kaldet allereede var givet Schow hos Conference-Raad Bentzon. Hand svarede Ja, at Hand vidste det, men at det var en aftalt og afgjort Sag imellem Ham og mig om et Mageskifte, om Kongen det allernaadigst vilde accordere. Frøjkenen, som troede denne Løgn, tog imod Suppliqven om Mageskiftet, leverede Marg-Grevinden den, og Hun Kongen den. Kongen, som herved meente at finde Leylighed til at beviise dobbelt Naade, resolverede, at Mag. Bagge skulle være Sogne-Præst for Kierteminde og Dristrup Meenigheder i Fyen, og Jeg, i Hans Sted, for St. Mortens Meenighed i Nestved. Alt dette var mig ubekiendt, indtil Jeg en 14 dages tiid derefter paa Giedesdahl fik den første Efterretning om denne min Vocation af Aviserne, reyste derpaa til Kiøbenhavn, og talede med Frøjken von Seydowitz derom, som fortalte mig den gandske Sag, og vidste icke andet, end at den jo hafde sin fuldkomne Rigtighed. Men da Jeg forsickrede Hende at være gandske uviidendes derom, og aldrig at have seet eller talet med Mag. Bagge meere, end eengang, nemlig ved fornevnte Hr. Stolpes Brøllup; ja lod mig og forlyde med, at ville i en allerunderdanigst Memorial forestille Kongen Mag. Bagges dumdristige Falskhed i dette foregivne Mageskifte; bad Hun mig indstændig om, ey at gjøre denne gamle Mand saa ulyksalig, men taale det, som skeet var, hvorhos Hun forsickrede, at, om

Jeg icke fandt mig fornøyet i Nestved, skulle Jeg have samme Adgang til Kongens Naade, naar Jeg vilde søge noget andet og bedre. Jeg kand og oprigtig siige, at det siden aldrig fortrød mig, da min Lyst var til, enten at blive her i Landet eller komme til Norge. Som Jeg nu d. 18de Maj 1731 blev kaldet til dette Embede i Nestved, henstod, formedelst Biskops Worms Svaghed, min Ordination, tilliige med Hr. Jacobæi, kaldet Sogne-Præst til Lidøe og Smørum, Hr. Monraths, kaldet Sogne-Præst til Aagerup og Kirkerup, og Hr. Kræftings, kaldet Personel-Capellan til Wordingborg og Castrup, indtil d. 6de Augusti, kom saa derpaa til Nestved, og D^{ca} 16 Trinitatis blev indsat i Embedet af Hr. Christian Christopher Aggerup, da Provst i Tyberg Herret, og Sogne-Præst for Glumsøe og Bavelse Sogner.

2. Om min Vocation til at være Sogne-Præst for Høybye Meenighed i Odds-Herret.

Efterat at Jeg nu, som forhen meldt, var kommen til Nestved, tænkte Jeg i de første 13 à 14 Aar icke paa nogen Forflyttelse, da denne liden Meenighed var fornøyet med mig, og Jeg med den, indtil nogle Familier i Sognet uddøde, Deres Gaarde og Huuse bleve af Mangel paa Kiøbere staaende ledige, og vel 2 og 3 Huuse gjorde til Et; Min Familie derimod tilvoxte med 6 levende Børn, hvortil Indkomsterne bleve utilstrækkelige, da Jeg nødtes til at tænke paa Forandring. Men her vare nu gode Raad dyre, thi til hvad Siide skulde Jeg vænde mig for at søge bedre Kald? Kong Christian den Siette var død, Marg-Grevinden liigesaa, og Frøjken von Seydowitz bortkommen og gift; Jeg vidste ingen ved Hoffet, som kiendte mig, mindre som skulle have Godhed for mig, og befordre min Sag, uden denne Eeniste, nemlig Hans Excellence Hr. Geheime-Raad Johan Ludvig von Holstein, Ham Jeg og adresserede mig til, deels med at tilskrive Ham, deels med at tale mundtlig med Ham paa Herlufsholm, naar Hand

der ankom, Hand var og saa naadig baade skriftlig og mundtlig at forsickre mig om sin Bevaagenhed og Assistence. I dette Haab søgte Jeg først Expectance paa Wordingborg og Castrup Sogne-Kald, men fik til Giensvar, at saadan Ansøgning icke engang maatte forestilles. Jeg begjærede derefter det da vacante Steege Kald paa Møen, men Ney, det skulde da Hr. Palludan fra Norge have, thi hand hafde Justice-Raad Holmsteds Daatter til Ægte. Jeg søgte atter det vacante Sogne-Kald i Nyeborg i Fyhn, men Ney, det skulle Hr. Crondal, Sogne-Præst til Lydersløv og Frøersløv i Stevns Herret, efter Prinsesse Charlottæ Amaliæ høye Recommendation, have. Endelig fik Jeg at spørge, at Høybye Kald i Odds Herret, ved Provstens Hr. Hans Nyegaards Død, var bleven vacant. Nogle raadte mig til at reyse til Kiøbenhavn, og søge dette Kald. Men Embeds Forrætninger i Nestved forbød mig paa den tiid at reyse. Jeg satte mig derfor kun ned i mit Kammer, og skrev en Supplique derom til Kongen, og til Hr. Geheime-Raad von Holstein et Brev, hvorudi Jeg indlagde Suppliqven, og sendte det bort med Posten. Nogen tiid derefter bekom Jeg fra Gehejme-Raaden følgende Brev.

Welærværdige og Wellærde Hr. Schow!

Om De forstaaer det tydske Sprog saaledes, at De torde paatage sig derudi, saa vel som paa Dansk at prædike, ynskede Jeg nok at viide, for i fald saadan Leylighed maatte gives; at der udkrævedes tydsck tilliige med dansk at prædikes, Jeg da herom kand være underrættet, og med Vished kunde erindre Deres Tarv, om De paa den Maade kunde blive lykkelig, og faae et bedre Embede. Jeg forbliver

Deres Velærværdigheds

Kiøbenhavn, d. 15. Martij 1748. tjenstvillige

J. L. von Holstein.

Opskriften var: Welærværdige og Wellærde Hr. Schow Sognepræst i Nestved.

Hensigten herved var denne: Høybye Kald var allerede tiltænkt Hr. David Pontoppidan, Præst udj Castellet, at om

Hand hafde taget imod Embedet i Høybye, vilde Geheime-Raaden have mig forhiulpet til Sammes Embede igien i Castellet, hvor baade Dansk og Tydsk udfordredes.

Men Jeg tog mig den Frihed, ved en Skrivelse, underdanig at takke Geheime-Raaden, og forestille, at, da Jeg nu i saa mange Aar hafde været af Øvelsen med det Tydske Sprog, vilde det falde mig alt for vanskeligt at opnaae en Prædike-Færdighed derudj, bad derfor underdanigst, at, om min Forfremmelse icke kunde skee til Høybye Kald, den den da maatte skee til et andet Stæd, hvor alleene dansk Prædiken udkrævedes.

Herpaa forgik mig aldeeles mine Tanker om Høybye Kald, indtil Fredagen for Palme-Søndag, da min Ven og Naboe kom ind til mig, og berættede, at Hand fast med Vished torde forsickre, at Jeg var kaldet til Høybye, Hand hafde saa spurgt fra en vis Ven, lod mig og læse Brevet derom. Men som det kun var fra Landet, fra Hans Broder Hr. Henric Hansteen, Sogne-Præst i Tiustrup, forblev det en Tvil og Uvished hos mig, indtil Palme-Søndag, da Jeg om Eftermiddagen bekom følgende Brev med Posten:

Welærværdige og Wellærde Hr. Schow!

Deres mig tilsendte Ansøgning om Høybye Kald har Hans Kongelige Mayestet allernaadigst behaget Dem at bevilge, hvorfore Jeg ynsker Dem til Lykke med samme Embede, og paatvifler icke, at De jo vil befitte sig paa, fremdeles at fortiene Navn af en duelig og god Lærere i Guds Meenighed, saa at Meenigheden der kand have Aarsag til at være saa vel fornøyet med Dem, som Jeg har hørt den har været, De nu fratræder. Jeg forbliver

Kiøbenhavn d. 5te April

1748.

Deres Velærværdigheds

tienstvillige

J. L. von Holstein.

Opskriften var: Welærværdige og Wellærde Hr. Schow, Sognepræst til Høybye Meenighed à Nestved.

Her maatte Jeg nu icke længere tvifle om min Vocations Rigtighed, men formedelst forestaaende Paaske-Fæst

og Confirmations Act var det mig icke mueligt at tage Af-skeed fra den kiære Meenighed i Nestved, førend 2den Søndag efter Paaske. Derpaa reyste Jeg til Kiøbenhavn for at løse mit Konge-Brev og tage Hans Høyærværdigheds Hr. Biskop Herslebs Collats til Høybye Kald, maatte saa tilbage til Nestved igien for at regulere der mine Sager; Men som Jeg mærkede at vilde blive der noget opholdt, tilskrev Jeg Hr. Provst Jacob Hyphoff, Sognepræst for Nye-kiøbings Meenigheder, og bestæmmede min Indsættelses Dag til den 6te Søndag efter Paaske. Imidlertid ankom og min Successor i Nestved Hr. Jacob Haagen, forhen paa en kort tiid Personel-Capellan her i Høybye. Min Indsæt-telse skeede da rigtig nok førnævnte Søndag, hvorved Jeg Selv maatte imod min Tanke prædike, hvorfor Jeg icke, førend 1ste Pintze-dag derpaa, holdte min rætte Indtrædelses Prædiken.

Rigtigheden af alt dette anførte bevidner

Johan Henric Schow.

Tilføjet: Død d. 18. Martij 1765.

Udskrift af »Høybye Præste-Kalds Bog« 1739. p. 7—12.
